

ก้าวแรก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “นั่งกับเดิน”

การภาวนานั่งจำเป็นต้องเดินจงกรมทุกครั้งหรือไม่ ได้ยินครูบาอาจารย์บอก เพราะผมไม่ค่อยเดินเกี่ยวกับการรู้ธรรม หรือว่าการเดินทำให้เห็นรูปนามชัดเจนกว่าการนั่งครับ

ตอบ : นี่พูดถึงว่าคนเริ่มภาวนาใหม่ เวลาคนภาวนาใหม่ฝึกหัดภาวนา อันนี้สุดยอด คำว่า “สุดยอด” หมายความว่า เวลาคนจะทำงาน งานโดยทั่วไปใครๆ ก็ทำได้ งานบริหารก็ต้องผู้ที่มีสติมีปัญญา งานของผู้รับผิดชอบ งานของผู้ดูแลสูงสุด มันยิ่งละเอียดเข้าไป

นี่ก็เหมือนกัน ในการทำบุญกุศล ในเรื่องของชาวพุทธ แม้แต่เชื่อเรื่องศาสนาเขายังไม่เชื่อเลย เวลาเชื่อขึ้นมาก็เชื่อโดยความศรัทธา เวลาศรัทธาขึ้นมา มีความผิดพลาดขึ้นไปก็เสียอกเสียใจ อันนี้พูดถึงความเชื่อ

ความเชื่อนี้ะ ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเป็นอริยทรัพย์ เพราะความเชื่อเหมือนกับห้วงจักร ถ้าห้วงจักรไม่มีห้วงนะ มันไม่สามารถลากขบวนนั้นไปได้ แต่เพราะความเชื่อนี้แหละลากขบวนนั้นเข้ามาศึกษาธรรมะไง เพราะความเชื่ออันนั้นทำให้เราเข้าวัดเข้าวา เพราะความเชื่ออันนั้นทำให้เราได้พิสูจน์ เพราะความเชื่ออันนั้น แต่ความเชื่ออันนั้น ความเชื่อแก้กิเลสไม่ได้ การแก้กิเลสด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ต้องมีปัญญา

แต่ถ้าไม่มีความเชื่อ ไม่ลากเราเข้าไปศึกษาเลย เราจะโง่ฉลาดได้อย่างไร ถ้าโง่ก็คือความไม่รู้ ฉลาดก็คือมีปัญญา แล้วปัญญามันเกิดจากไหน ก็เกิดจากการศึกษาการค้นคว้า ถ้า

การค้นคว้าอันนั้น เห็นใหม่ ถึงว่าเป็นอริยทรัพย์ ศรัทธาเป็นอริยทรัพย์ แต่ศรัทธาถ้าขาดปัญญา ถ้าขาดปัญญามันก็แบบว่าให้เขาหลอกหลวงได้ ให้เขาชักนำไปได้

แต่ความจริงแล้ว เวลาครูบาอาจารย์มีการชักนำไปใหม่ ครูบาอาจารย์เป็นคนบอกทางๆ แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เราต้องประพฤติปฏิบัติด้วยตัวของเรา เราปฏิบัติด้วยความเป็นจริงของเรา มันต้องปฏิบัติรู้ ปฏิบัติความรู้งามของเรา อันนั้นถึงเป็นการปฏิบัติ

ถ้าปฏิบัติแล้วมันไม่เชื่อสิ่งใดเลย เหมือนกับพระสารีบุตร พระสารีบุตรบอกไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น พระได้ยินเข้า ไปฟ้อง ไปฟ้องพระพุทธเจ้า ก็นิมนต์พระสารีบุตรมา

“เธอพูดอย่างนั้นจริงๆ หรือ” “จริง” “จริงเพราะอะไร”

“อ้าว! จริงเพราะว่าความเชื่อมั่นแกก็เลสไม่ได้”

ใ้ นั่นเป็นความจริงในใจของพระสารีบุตรไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสาธุ

แต่ก่อนที่พระสารีบุตรจะเป็นพระอรหันต์ ไปฟังเทศน์พระอัสสชิ เวลามาบวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพระโสดาบันมาจากพระอัสสชิ เวลามาอยู่กับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการจนพระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว พระสารีบุตรยังไม่ได้เป็นนะ

ตอนที่ยังไม่เป็นพระอรหันต์ เหมือนกับเราทำงาน เราทำงานอยู่กำกึ่ง จะได้หรือไม่ได้ เราพยายามของเราขนาดไหน ตอนนี้อยู่หรือไม่อยู่ ถ้าไม่มีคนบอก ไม่มีคนควบคุม งานที่มันกำกึ่งๆ มันไม่เสร็จสักที

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการหลานพระสารีบุตร พระสารีบุตรฟังเทศน์อยู่ด้วย พระสารีบุตรบรรลุนิพพานตอนนั้น ตรัสรู้ธรรมตอนนั้นเลย พอตรัสรู้ธรรมไปแล้วไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะการตรัสรู้ของพระสารีบุตรเป็นการตรัสรู้ในใจของพระสารีบุตร แต่อาศัยการฟังธรรมจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นี่ไง เวลาไม่เชื่อสิ่งใดๆ เลย ถ้าเป็นกาลามสูตรจะเป็นแบบนี้ ไม่เชื่อสิ่งใดเลย แต่
 เคารพมาก พระสารีบุตรนะ เวลาจะนอนที่ไหนนะ ถ้าได้ข่าวพระอัสสชิอยู่ที่ใด จะนอนศีรษะ
 ไปทางนั้น หลวงตาท่านบอกว่า ถ้าคืนไหนถ้าไม่ได้กราบหลวงปู่มนังก่อน นอนไม่ได้ ก่อนที่จะ
 นอน ท่านต้องกราบหลวงปู่มนังก่อน นี่เวลามันเคารพบูชา เคารพบูชาขนาดนั้นนะ

ไม่เชื่อ แต่เห็นบุญเห็นคุณนะ เห็นบุญเห็นคุณคนที่ปกป้องดูแลเรา คนที่คุ้มครองดูแล
 เรามา คนที่ชี้แนะเรามา เห็นบุญเห็นคุณเลย แต่จริงๆ แล้วเราต้องทำของเราเองเป็นจริงของเรา
 ขึ้นมา นี่พูดถึงว่า ปัจจัยตัดตั้ง สันทิฎฐิโก

ฉะนั้น คำถามว่า การภาวนาจำเป็นจะต้องเดินจงกรมทุกครั้งหรือไม่ ได้ยินครูบา
 อาจารย์บอก

คำว่า “ได้ยินครูบาอาจารย์บอก” ครูบาอาจารย์มันก็เป็นจิตนิสัย เราเคยไปถ้าสหาย
 ไปกราบหลวงปู่จันทร์เรียน หลวงปู่จันทร์เรียนท่านพูดกับเราไง พูดเล่น พูดเล่น บอกก่อน ท่าน
 บอกว่า “หลวงปู่ชอบภาวนาสู้เราไม่ได้”

เราฟังเราก็งงเลยนะ เพราะหลวงปู่ชอบเป็นอาจารย์ของหลวงปู่จันทร์เรียนนะ อาจารย์
 จันทร์เรียนเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ชอบ

ท่านบอก “หลวงปู่ชอบภาวนาสู้เราไม่ได้”

เราก็นั่งฟังเลย วันนี้มันมีเคสอะไร

ท่านบอกว่า หลวงปู่ชอบท่านถนัดเดินจงกรม ท่านไม่ถนัดนั่งภาวนา แต่หลวงปู่จันทร์
 เรียนท่านถนัดนั่ง เวลาหลวงปู่จันทร์เรียนท่านนั่งทีหนึ่ง ๗-๘ ชั่วโมงเป็นอย่างต่ำ นั่งทีหนึ่ง ๑๒
 ชั่วโมงนะหลวงปู่จันทร์เรียน

ท่านบอกหลวงปู่ชอบนั่งสู้ท่านไม่ได้ แต่ถ้าเดินจงกรม ท่านสู้หลวงปู่ชอบไม่ได้ หลวงปู่
 ชอบเดินจงกรมทั้งวันทั้งคืน หลวงปู่ชอบถนัดในการเดินจงกรม

นี่เขาถามว่า “การภาวนาต้องเดินจงกรมทุกครั้งไปหรือไม่ ได้ยินครูบาอาจารย์บอกมาอย่างนั้น”

มันอยู่ที่จริตนิสัยไง เช่น หลวงปู่ชอบถนัดในการเดินจงกรม หลวงปู่สิงห์ทองถนัดในการเดินจงกรม หลวงตามหาบัว หลวงปู่เจี๊ยะ ท่านจะชื่นชมหลวงปู่สิงห์ทองมาก บอกว่า เวลาเดินจงกรมเป็นเหวไปเลย ทางนี้เป็นร่องไปเลย ท่านถนัดในการเดินจงกรม

ถ้าผู้ที่ถนัดในการเดินจงกรม การเดินจงกรมนั้นถูกจริต การเดินจงกรมนั้น เดินจงกรมแล้วมันภาวนาสะดวก เดินจงกรมแล้วจิตสงบ เดินจงกรมแล้วมันจะใช้ปัญญาใคร่ครวญ ขณะอยู่ในทางจงกรมใช้สติปัญญาค้นคว้าหากิเลส ใช้ปัญญาพิจารณาแก้ไขกิเลสในทางเดินจงกรมนั้น

หลวงตาท่านก็ถนัดในทางเดินจงกรม เราก็ถนัดในทางเดินจงกรม เดินจงกรมนี้แหละเวลารวม รวมในทางจงกรมนี้แหละ เรานี้เดินจงกรมอยู่นะ เวลาจิตมันจะเข้าอัปปนาสมาธิ เดินไปเดินมาละเอียดขึ้นเรื่อยๆ ลมหายใจละเอียดขึ้นเรื่อยๆ เดินจนเดินไม่ได้ ต้องยืน ยืนๆ อยู่นี้มันละเอียดขึ้นไป ต้องนั่งอยู่ทางจงกรม เรานั่งลงบนทางจงกรมเลย เวลามันเป็นนะ เป็นบนทางเดินจงกรมก็เยอะ เป็นโดยนั่งสมาธินี้ก็เยอะ นี่พูดถึงว่าถ้าคนถนัดนะ

ไอ้เรานี้มันเป็นเปิด ลงน้ำก็ได้ บินก็ได้ ไม่เหมือนไก่ ไก่มันลงน้ำไม่ได้นะ ไอ้เรานี้เปิด ลงน้ำก็ได้ บินก็ได้ ทำอะไรได้ทั้งนั้น ถนัดไปทุกอย่างเลยแหละ ทำได้ทั้งนั้น เพราะมันเป็นนิสัย นิสัยเรามันเป็นแบบว่าคนใฝ่รู้ ชอบ ชอบมาก ที่ไหนมีวิชาการมีการศึกษานี้ไปเลย แล้วพยายามศึกษา ศึกษาเสร็จแล้วนะ ลองว่าจริงหรือเปล่า

ฉะนั้น เวลาลองไปแล้ว บางอย่างโกหก บางอย่างจริง โกหก หมายความว่า ทำตามนั้นแล้ว ทำอย่างไรก็ได้ทั้งนั้น แสดงว่าคนพูดไม่จริง แต่ถ้ามันเป็นความจริง เราทำแล้วต้องได้จริง อันนี้มันเหมือนหลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่เจี๊ยะท่านเคยเล่าให้ฟังบอกว่า หลวงปู่ลี วัดอโศการาม ท่านพ่อลี ท่านพ่อลีท่านไปอินเดีย ใ้พวกฟ่งไฟ ฟ่งอะไร ที่อินเดียเขาทำกันนะ

ท่านพ่อลีพูดกับหลวงปู่เจี๊ยะ “เจี๊ยะเอ๊ย แม้แต่ฆราวาสเขายังทำได้ เราเป็นพระต้องทำได้”

ท่านพ่อลีท่านชอบเรื่องนี้ ใครมีที่ไหนท่านจะไปศึกษา แล้วฝึกให้ได้ওয়ั้น ฝึกให้ได้เลย เพราะท่านใช้คำว่า แม้แต่ฆราวาสยังทำได้ เขาศีล ๕ ศีล ๑๐ เขายังทำได้ เราศีล ๒๒๗ เราเป็นพระ ทำไมเราทำไม่ได้

นี่คำพูดคำนี้หลวงปู่เจี๊ยะท่านเล่าให้ฟัง จำแม่นเลยนะ ท่านบอกว่าท่านพ่อลีพูดกับท่าน พุดกับหลวงปู่เจี๊ยะเอง “เจี๊ยะเอ๊ย ทำไมฆราวาสเขายังทำได้ เราเป็นพระแท้ๆ ทำไมทำไม่ได้” ฉะนั้น ท่านฝึก ท่านทดสอบ อันนั้นเป็นท่านพ่อลี

แต่ของเรามันซี้กกลาก มันไม่ได้ওয়ั้นหรอก แต่ฟังแล้วมันชอบ ฟังคำพูดওয়ั้นแล้วมันฝังใจ มันชอบ มันชอบ

ฉะนั้น เวลาเราไปกราบหลวงปู่จันทร์เรียน ท่านพุดคำนี้ ท่านพุดกับเราเอง ที่แรกฟังแล้ว เอ๊ะ! วันนี้หลวงปู่จันทร์เรียนจะให้อะไร ว่าওয়ั้นเลยนะ ท่านพุดแล้วเราจับเลย วันนี้หลวงปู่จันทร์เรียนจะให้อะไร

ท่านบอกว่า “หลวงปู่ชอบภาวนาสู้เราไม่ได้”

เอ๊ะ! เรางงเลยนะ ตานี้ตาโตเลย แล้วท่านก็อธิบายว่าหลวงปู่ชอบท่านไม่ถนัดในการนั่ง แต่ท่านถนัดในการเดิน “แต่ผม” หมายถึงตัวท่าน ตัวหลวงปู่จันทร์เรียนท่านถนัดในการนั่ง แต่ท่านไม่ถนัดในการเดิน

อันนี้เราพุดถึง ยกขึ้นมาให้เห็นว่า การภาวนาต้องเดินจงกรมทุกครั้งไปหรือไม่

นี่ผู้ถามไฉ่ ถ้าเราไม่ถนัด เราถนัดในการนั่ง เรานั่งแล้วภาวนาได้ดี ใ้การนั่งภาวนาของเรานี่สมบูรณ์แล้ว แต่พอเรานั่งภาวนาไปแล้ว เราภาวนาแล้วมันติดขัด เราภาวนาแล้วมันไม่ได้สมความปรารถนา แล้วมีคำพูดওয়ั้นนี้ก้อยู่ในหูนะ มันก็คิดเลย เอ๊ะ! เราต้องเดินจงกรมหรือเปล่า เราต้องทำওয়ั้นนี้หรือเปล่า เราต้องทำওয়ั้นนั้นหรือเปล่า

ถ้าเราคิดอย่างนี้ปั๊บ เราก็ทดสอบสิ เราก็นั่งภาวนาของเราเต็มที่เลย ถ้าจิตมันลงไม่ได้ จิตมันมีอุปสรรคสิ่งใด เราก็ลุก แล้วเราเข้าไปทางจงกรม แล้วเดินจงกรมไป ในทางจงกรมมันก็พิสูจน์กันว่าเราถนัดทางไหน

ถ้าเราถนัดในทางนั่ง เรานั่งภาวนาอยู่นี้ จิตมันดี จิตมันสงบ นั่งแล้วมันมีความสุข เวลาไปเดินจงกรม โอ้โฮ! มันหงุดหงิด มันไม่ชอบ นั่นมันก็รู้ได้แล้ว บอกว่า อ้อ! เรายังไม่ถนัดในการเดินจงกรม ฉะนั้น ไม่ถนัดในการเดินจงกรมนั่นเราก็แขวนไว้ การเดินจงกรมเราก็เก็บไว้ เก็บไว้เป็นอิริยาบถ ๔ อิริยาบถ ๔ มันเป็นอาวุธของพวกเราไป

หลวงตาท่านสอนนะ จะสู้เสียดด้วยมือเปล่าใช้ไหม ไม่มีอะไรไปสู้เสียดเลยหรือ จะสู้เสียดมันก็ต้องมีอาวุธไปสิ

นี่ก็เหมือนกัน อิริยาบถ ๔ เวลาเรานั่งจนเมื่อยแล้วเพื่อยแล้ว เราก็ลุกไปยืน ลุกไปเดิน มันเป็นอิริยาบถ ๔ เอาไว้ให้เราผ่อนคลาย เอาไว้ให้เรา การภาวนาของเรามันสืบต่อต่อเนื่อง เราเก็บไว้ตรงนั้นไง เราเก็บไว้ ไม่ใช่ที่เราปฏิเสธไม่ทำเลย นี่มันเป็นสมบัติของเราไง มันเป็นสมบัติของเราว่า ถ้าเราภาวนาอย่างนี้แล้วมันติดขัด ภาวนาอย่างนี้แล้วไม่ได้สมความปรารถนา เราก็เปลี่ยนอิริยาบถไปเดินจงกรม เดินจงกรมเสร็จแล้วเราก็กลับมา นั่ง เรานั่งเสร็จแล้วเราก็ไปยืน ยืนก็ได้ เพียงแต่ว่ามีสติ มีสติประคองจิตตลอด

นั่งภาวนาพุทโธๆ จิตสงบแล้ว หรือจิตมันถอนออกมา ถอนออกมาลุกขึ้นแล้วเดินไป เข้าทางจงกรม เรากำหนดจิตของเราตลอดไป พอเข้าทางจงกรม เทำก็ก้าวไป เราก็กำหนดของเราไป เป็นการกำหนดของเรา เป็นการใช้ปัญญาของเรา ในทางจงกรมนั่นแหละ มันต่อเนื่อง ใ้ นี่คนภาวนาแล้วจะถนัดแล้วจะเข้าใจได้เลย ยืน เดิน นั่ง นอน ต่อเนื่องได้เลยทั้งวันๆ

เพราะที่เขาถามนี่ วันๆ พระทำอะไร

๒๔ ชั่วโมงก็ภาวนานี้ไง ภาวนา ๒๔ ชั่วโมงเลย นั่ง นั่งเสร็จแล้วลุก ลุกเข้าทางจงกรม แล้วตั้งสติไว้ ประคองจิตไว้ เข้าทางจงกรมไปแล้วก็เดินต่อเลย เวลาลงจากทางจงกรม ถ้าทำมันเลอะจะล้างเท้าก่อน ไม่ล้างเท้าก่อนนะ นั่งเลย นั่งต่อเนืองกันไป นี่ต่อเนื่องอย่างนี้

นี่พูดถึงว่า การเดินทุกครั้ง การภาวนาทุกครั้งต้องเดินจงกรมหรือไม่ เพราะได้ยินครูบาอาจารย์บอกมาอย่างนั้น

อันนี้เป็นอิริยาบถ ๔ เป็นความถนัด จะเอาความถนัดของคนคนหนึ่งไปให้อีกคนคนหนึ่งฝึกหัดไม่ได้ การถนัดของคนคนหนึ่งเป็นของคนคนนั้น แล้วถ้าเราปฏิบัติ เราก็ค้นหาความถนัดของเราเอง อะไรที่มันปฏิบัติแล้วมันสมบูรณ์ ปฏิบัติแล้วมันคล่องตัว นั่นนะคือทางของเรา

ก็มีคนไปถามหลวงตาประจำ “หนูปฏิบัติอย่างไรดีคะ หนูปฏิบัติอย่างไร”

ท่านบอกว่า “ถ้ากำหนดแล้วมันโล่งๆ สบายๆ ของเราทั้งนั้นนะ” นี่หลวงตาท่านสอนอย่างนั้น

นี่พูดถึงว่า “จำเป็นต้องเดินจงกรมหรือไม่”

เราจะบอกว่า ถ้าคนถนัด จำเป็น ถ้าคนไม่ถนัด เอาไว้เป็นอิริยาบถ เอาไว้เวลาผ่อนคลาย เอาไว้ในการปฏิบัติต่อเนื่อง เราไม่ใช่ปิดประตูตายว่าเราต้องทำหน้าที่เดียว แล้วทำอย่างอื่นไม่ได้อีกเลย เอาไว้เวลาผ่อนคลาย แต่เอาความถนัดของตนเป็นตัวตั้ง เอาความถนัด เอาความมุมานะนี้เป็นตัวตั้ง

ฉะนั้น “ผมไม่ค่อยเดินเกี่ยวกับการรู้ธรรม”

การรู้ธรรม ตอนนีถ้ามันคิดอย่างนี้ไปแล้ว เวลาบอกว่าถ้าเกี่ยวกับการรู้ธรรม มันเป็นความเข้าใจของคนถามหรือไม่ ว่าที่เขาเดินจงกรมในฝ่ายที่ว่าเขาต้องรู้ตัวทั่วพร้อม เขาใช้ปัญญาของเขา นั่นคือการรู้ธรรม...ไม่ใช่ ไม่ใช่

การรู้ธรรมมันต้องศีล สมาธิ ปัญญา การรู้ธรรมต้องจิตสงบแล้วจิตเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่รู้ธรรม มันอยู่ในอิริยาบถ ยืน เดิน นั่ง นอน ได้ทั้งนั้น

นอนๆ นอนภาวนานะ ไม่ใช่นอนหลับ นอนหลับภาวนาไม่ได้ ผันก็ภาวนาไม่ได้ มันต้องกิริยานอน แต่ใจไม่ได้นอน ใจสว่างโพลง ใจตื่นอยู่ แล้วใจพิจารณาอยู่ในอิริยาบถนอน แต่น้อยนัก ทีนี้กรรมฐานเรา ครูบาอาจารย์ส่วนใหญ่ท่านจะสอนยืน เดิน นั่ง นอนท่านบอกเก็บไว้ไม่ต้องไปใช้มัน เพราะนอนก็หลับทุกที ถ้านอนเดี๋ยวก็หลับ

ฉะนั้นบอกว่า การเดินก็เกี่ยวกับการรู้ธรรม

ถ้าการเดินเกี่ยวกับการรู้ธรรม เราจะไปผูกว่าการรู้ธรรมต้องอยู่ในอิริยาบถเดินอย่างเดียวหรือ การรู้ธรรมมันอยู่ในอิริยาบถนั่งก็ได้ ในอิริยาบถยืนก็ได้ ในอิริยาบถเดินก็ได้ ในอิริยาบถนอนก็ได้ อิริยาบถ คำว่า “อิริยาบถ” คือกิริยา ไม่ใช่ความจริง

ความจริงคือจิต ความจริงคือภาวนามยปัญญา ความจริงคือมรรค ความจริงคือปัญญาที่มันหมุนนั้น ความจริงที่ปัญญาที่หมุนนี้มันอยู่ในอิริยาบถใด คนเดิน ในอิริยาบถเดิน ปัญญามันหมุนของมันอยู่ นั่นก็คือมรรค เวลานั้นอยู่นี้ กายนั้นอยู่นี้ แต่ปัญญามันหมุนของมันในจิต ปัญญาหมุนตัวๆ นั่นก็คือมรรค การยืน อยู่ในอิริยาบถยืน ถ้าจิตมันหมุนอยู่ จิตมันหมุนศีล สมาธิ ปัญญานะ ปัญญามันมีศีล มีสมาธิมาเป็นตัวหมุน เวลานั้นเกิดปัญญาขึ้นมา ใสโย! มันสว่างของมันไปหมดนะ ไม่ใช่ความจำของเราอย่างนี้

นี่พูดถึงว่า การรู้ธรรมๆ เพราะคำถามไง พออ่านคำถาม เราถึงว่าคนถามเข้าใจผิด เข้าใจผิดว่าการเดินนั้นคือการเดินรู้ธรรม

ถ้าอย่างนี้ไม่ได้เดินก็ไม่รู้ณะสิ การเดินรู้ธรรม เดินรู้ธรรมก็ไม่ใช่ มันเป็นโวหารโวหารของสำนักปฏิบัติบอกว่ามันต้องปฏิบัติ การรู้ธรรมก็ต้องใช้ปัญญา ปัญญาการรอบรู้

รอบรู้อย่างนั้นนั่นคือสัญญาทั้งนั้น ท่องจำมา ท่องจำพุทธพจน์แล้วมาตีความเอา การท่องจำมาคือการเราไปเก็บข้อมูลมาแล้วมาขยายความในทางจรรยาเทศน์นั่นนะ

อันนี้ถ้าเป็นการปฏิบัตินะ เขาเรียกปัญญาอบรมสมาธิ คือว่าเราคิดเองไม่ได้ เราคิดเองไม่ได้ เราก็ไปเอาบาลี เอาคำถามมา แล้วเรามาเป็นหัวข้อ แล้วเราใช้ปัญญาใคร่ครวญ นี่คือ

ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะมันใช้ปัญญาใคร่ครวญ พอมันปล่อยหมด ปล่อยหมดก็เหลือจิตใจ
ถ้าเป็นสัมมาสมาธินะ ถ้าคนที่ปฏิบัติโดยสัมมาทิฏฐินะ

แต่ถ้าคนที่ปฏิบัติโดยมิจฉาทิฏฐิความหลงผิดนะ มันไปเอาธรรมของพระพุทธเจ้ามา
วิเคราะห์ พอวิเคราะห์ พอมันเข้าใจแล้ว เออ! บรรลุตธรรม

บรรลุตธรรมของพระพุทธเจ้าใช่ไหม ก็เอ็งไปเอาของพระพุทธเจ้ามาวิเคราะห์ เอ็งไม่ได้
เอาของเอ็ง เพราะเอ็งไม่เห็นตามความเป็นจริง เอาบาลีมาตั้ง เอาหัวข้อมาตั้ง แล้ววิเคราะห์
วิเคราะห์เสร็จ เข้าใจ เข้าใจแล้วอะไร วิเคราะห์ธรรมะพระพุทธเจ้าไป เราก็ไปดูบัญญัติคนอื่นไป
ขอบัญญัติหน่อยตัวเลขเท่าไร อู้ฮู! เงินเยอะ แต่ไม่ใช่ของเรา ของเจ้าของบัญชิตัน

นี่ก็เหมือนกัน การเดินธรรม เขาบอกว่า “ผมไม่ค่อยได้เดินเกี่ยวกับการรู้ธรรมหรือไม่
หรือว่าการเดินให้เห็นรูปนามชัดเจนขึ้น”

การเดินก็คือการเดิน การปฏิบัติมันต้องมีสติ ถ้ามีสติแล้วกำหนดพุทโธก็ได้ ใช้ปัญญา
อบรมสมาธิก็ได้ จิตสงบแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ปัญญา ฝึกหัดใช้ไปเดี๋ยวจะรู้เอง พอ
ฝึกหัดใช้ไปนะ เพราะปัญญามีหยาบ มีกลาง มีละเอียด ปัญญาดี เพราะปัญญาอย่างหยาบๆ
มันก็จับ ตื่นตื้นนะ ถ้ามันละเอียดเข้าไปนะ ใ้อูๆ ร้องใ้อูๆ เลยละ เพราะรสชาติ

เพราะเวลาคนที่ฝ่ายอภิธรรมเขาบอกเขาใช้ปัญญาๆ มา

เราพูดบ่อย ให้เขาพุทโธก่อน เขาไปพุทโธแล้ว พอเขาฝึกหัดใช้ปัญญาเขาบอกว่า
ใ้อูไฮ! มันต่างกัน

เห็นไหม มันจะต่างกันโดยรสชาติ รสของธรรม รสของสติ รสของสมาธิ รสของปัญญา
รสของมรรคญาณ รสชาติมันจะชัดเจนมาก แล้วคนไม่เคยรู้รสเลย ก็เหมือนเราไม่เคยกินอาหาร
เลย ไม่รู้จักรสชาติมันเลย แล้วก็พูดธรรมะไปเรื่อยเฉื่อยนะ แต่ถ้ามันมีรสชาติขึ้นมา มันจะรู้
เลย อ้อ! ใ้อูที่เรารู้ใจอยู่ๆ มันไม่ใช่ มันไม่ถูกทาง ถ้าถูกทางมันจะมีรสชาติอย่างนี้

รสของธรรมชาติซึ่งรสทั้งปวง รสของสติธรรม รสของสมาธิธรรม รสของปัญญาธรรม รสของมรรค มรรคสามัคคี ศิล สมาธิ ปัญญารวมกัน ศิล สมาธิ ปัญญา ส่งเสริมกัน สมดุลพอดีต่อกัน หมุนไป เข้าไป เข้าไปชำระล้างกิเลส อย่างนี้ถึงเป็นภาวนามยปัญญา ถึงจะเป็นวิปัสสนา วิปัสสนาคือปัญญาที่รู้แจ้ง รู้แจ้งในอวิชชา รู้แจ้งในความไม่รู้ของตน ถ้ามีความรู้แจ้งอันนี้มันจะเป็นความจริงใจ

แต่จะบอกว่าถ้าเป็นการเดินเพื่อให้เกิดการรู้รูปนามชัดเจนขึ้น

อันนี้คือปัญญาแบบผู้ฝึกหัดใจ ปัญญาแบบผู้ฝึกหัด เราก็ฝึกหัด เราผู้ฝึกหัดใหม่ เราก็คิดของเรา เราก็จินตนาการของเรา อันนี้เป็นความคิดของผู้ที่ฝึกหัดใหม่นะ นั้นพูดถึงผู้ฝึกเดิน ผู้หัดเดิน

ใสนี้เป็นก้าวแรก ก้าวแรกของการปฏิบัติ พอก้าวแรกเราจะก้าวเดินของเรา ก้าวแรกหรือก้าวเดินไปแล้วมันก็จะมึปัญหา ถ้ามีปัญหามันขึ้นไป เพราะการปฏิบัติที่หวังพึ่งครูบาอาจารย์ก็ตรงนี้ ถ้ามันไม่มีสิ่งใดเลยเราก็ฝึกหัดของเราไป ถ้ามันพอมีสิ่งใดที่ข้องใจ สิ่งใดที่แก้ไขไม่ได้เราก็ไปหาครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ของเรานะ เราข้องใจ เราแก้ไขของเราไป

กรณีอย่างนี้ เวลาหลวงตาท่านพูด กับเราเวลาปฏิบัติแล้วมันเหมือนกัน เหมือนกันที่ว่าถ้าเราข้องใจเรื่องอะไรขึ้นมา มาเดินจงกรม ใช้ปัญญาใคร่ครวญอยู่นั้นนะ ๒ วัน ๓ วันกว่าจะปลดประเด็นในใจเรื่องหนึ่งๆ

หลวงตาท่านพูดเอง ถ้าเราแก้ไขเองนะ อย่างน้อย ๒ วัน ๓ วัน ถึงบางทีแก้ไขไม่ได้เลยติดใจไปอยู่อย่างนั้นนะ แต่พอไปหาหลวงปู่มัน ผัวะ! หลุดเลย ผัวะ! หลุดเลย ไม่ต้องเป็นวันๆนะ แค่วันธรรมะที่มเข้าไปที่เดียวมันแทงใจเลย

เหมือนกัน เวลาหลวงตาท่านพูดอะไรนี้ แหม! มันซึ่ง เพราะกุก็โง่อย่างนี้ กุก็โง่อย่างนี้ กุก็โง่อย่างนี้ ล้อๆมานาน เวลาเราสงสัยเรื่องอะไร เรามีประเด็นในใจขึ้นมา เดินจงกรมไปเถอะใคร่ครวญ คิดแล้วคิดอีก พิจารณาของเราไปเรื่อย ๒ วัน ๓ วันยังแก้ไขไม่ได้

ถ้าเวลามีครูบาอาจารย์ สังเกต เราฟังเทศน์ใหม่ ฟังสิ ๑๐๓.๒๕ เวลาหลวงตาท่านพูด คำไหนมามันสะเทือนใจนะ ผัวะ! ผัวะ! ถ้าฟังเทศน์ที่มีธรรมจะเป็นอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าวิปัสสนาการรู้แจ้ง รู้แจ้งอย่างไร ที่บอกว่าเห็นนามรูปๆ นามรูป เมื่อวานก็มาพูดบอก แหม! จิตเขาเห็นตลอด

ไม่เชื่อ เห็นโดยอุปาทานเห็นได้ทั้งนั้นนะ ถ้าเห็นโดยอุปาทาน เราบอกเลยนะ เหมือนกับพวกเสพยาบ้า ใ้พวกเสพยาบ้าจนหลอนนะ มันเห็นคนจะมาทำร้ายมันนะ ใ้เสพยาบ้าเสพหนักๆ เข้าจนหลอนเลย อยู่ด้วยตัวคนเดียวไม่ได้ วิตกกังวลคนอื่นจะมาทำร้าย ต้องไปทำร้ายคนอื่นก่อน นั่นนะขาดสติไป

ใ้นี้ก็เหมือนกัน “เห็นกายๆ”...เสพยามาก็เมิด เอ็งเสพยามาก็เมิดวะ

ถ้ามันเห็นความจริงมันไม่เห็นอย่างนั้น คนเห็นกายนะ ใ้โฮ! การเดิน การเหยียด การคู้ สติจะพร้อม พอจะพร้อม เวลามันพิจารณาของมันนะ เพราะอะไร เพราะมันระวัง เพราะการเห็นนั้นนะ ใ้โฮ! มันไหวนี้มันหลุดเลย ต้องระวัง

ใ้นี้ก็เหมือนคนบ้าเดินไปเดินมา เห็นกายตลอดเวลา เอ็งเสพยาบ้าก็เมิด

นี่ก็เหมือนกัน ย้อนกลับมาว่าเห็นนามรูปชัดเจน ชัดเจนอย่างไร ถ้าเห็นอย่างนั้นชัดเจน เราจะบอกว่ามันเป็นทฤษฎีทั้งนั้น มันเป็น ว่าพุทธพจน์ๆ เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งนั้น แล้วท่องจำกันมา แล้วพยายามทำให้เหมือน ไม่เหมือนหรืออก ก็เป็นอย่างนี้

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเราะ อย่างที่ว่า เวลาหลวงตาท่านไปหาหลวงปู่มัน “มหาเรียนธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามานี้ประเสริฐมากนะ สูงสุด เราเกิดได้ ศีรษะไว้ แล้วใส่ในลินชักสมองไว้ แล้วลั่นกุกุแจมันไว้ แล้วเราฝึกหัดภาวนาไป ถ้าถึงที่สุดแล้ว มันจะเป็นอันเดียวกัน”

คำสอนพุทธพจน์นะของจริง แล้วเราปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นไปแล้วนะ ใ้โฮ! มันซาบซึ้งมาก ชื่อมันก็ใช่ ตัวมันก็ใช่ ความรู้ก็ใช่ ใจเราก็อใช่ มันใช่ไปหมดเลย

**มันไม่มีอะไรโต้แย้งเลย มันไม่มีอะไรสงสัย มันไม่มีอะไรที่สามารถที่จะทำให้เราลังเล
ได้เลย ถ้ามันใช่**

แต่ถ้ามันจำว่ามันไม่ใช่ เสดพยาบ้ามาหลายเม็ด หลอนไปหมดเลย แล้วหลอนแล้ว คิดดู
สิ คำว่า “หลอน” ตัวเราทั้งตัวใช่ไหม เห็นกายๆ แต่มันหลอนไปหมดเลย รูปร่างนามชัดเจนใช่ไหม
ชัดเจนอย่างไร ชัดเจนอย่างไร

อันนี้เราพูดถึงผู้ที่ปฏิบัติ เพราะว่าคนที่เป็นอย่างนี้แล้วมาปรึกษาเราเยอะ แล้วเราจะ
บอกว่า ให้กำหนดพุทโธอย่างเดียว หรือกำหนดลมหายใจ

แต่ส่วนใหญ่แล้วเขาคิดว่าพวกนี้เป็นสมณะ มันต่ำทราม มันต่ำช้า มันไม่ใช่ปัญญา แต่
ปัญญาของเขานี้สัญญาทั้งนั้น โภหารทั้งนั้น ไม่มีสิ่งใดเป็นจริงเลย แล้วก็ทิวภูมิมีตัวตนอีกตัว
หนึ่งต่างหาก มันก็เลยกลายเป็นทิวภูมิมานะในใจ ถือว่าตัวเองก็รู้ว่าแน่ แต่ความจริงไม่รู้อะไรเลย
แล้วมันแบบกำกวมในใจ อู๊ย! ทำหน้าขึ้นอกตรม เพราะมันกำกวม ความคิดอย่างหนึ่ง อารมณ์
อย่างหนึ่ง ธรรมะพระพุทโธเจ้าอย่างหนึ่ง แล้วก็ทิวภูมิมานะก็อย่างหนึ่ง ใสโฮ! ผู้ปฏิบัติธรรมๆ

**แต่ครูบาอาจารย์เราไม่เป็นอย่างนั้น ครูบาอาจารย์เราให้หายใจเข้านิกพุท
หายใจออกนิกโธ ทำความสงบของใจให้เข้มแข็ง ใจเข้มแข็งแล้วฝึกหัดโดยสุภาพบุรุษ
ถ้ามันเห็นของมัน สะเทือนกิเลสทันที พอสะเทือนแล้วนะ จับให้ได้ แล้วพิจารณาไป
พิจารณาให้เป็นไตรลักษณ์ คือมันทำลายตัวมันเอง พอมันทำลายตัวมันเอง แล้วใคร
เป็นคนไปรู้เห็นการทำลายนั้นมันจะปล่อยวางอย่างนั้น นี่พูดถึงว่าถ้าเห็นจริงเป็นแบบ
นี้**

ฉะนั้นบอกว่า เป็นการนั่งหรือการเดิน ความถนัดของมัน นี่พูดถึงก้าวแรกของการ
ปฏิบัติเป็นอย่างนี้ ก้าวแรกของการปฏิบัติ เห็นไหม เพราะเราเป็นฆราวาส เราเป็นปุถุชน เราจะ
มีความรู้สึกนึกคิดด้วยวิชาการ เวลาเราไปศึกษาธรรมะมันก็เป็นมุ่มมอ เป็นทัศนคติของ
วิทยาศาสตร์ที่จะไปจับต้องวินัย จับต้องธรรมมาใคร่ครวญ มันก็เลยเป็นอย่างนี้ไง

แต่ถ้าเราพุทโธ หายใจเข้า หายใจออก แล้วใช้กำหนดลมหายใจเข้าหายใจออก ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าจิตมันสงบแล้ว จิตสงบตามข้อเท็จจริง ตามจริตินิสัย ตามอำนาจวาสนาที่ปฏิบัติ มันไม่เป็นวิทยาศาสตร์

วิทยาศาสตร์นี่คิดเลยนะ ศึกษามาแล้วพุทธพจน์ตายตัว แล้วจะปฏิบัติให้เป็นอย่างนั้น มันก็เลยเป็นอุปาทาน จะเป็นก็ใช่ จะไม่เป็นก็ใช่ จะว่าไม่เป็นมันก็เห็น เห็นกาย เห็นกายเห็นอย่างไร เห็นกายด้วยการเสพยาบ้า มันไม่ได้เห็นกายโดยข้อเท็จจริง มันเป็นอย่างนั้นนะ ถ้ามันปฏิบัติจากเริ่มต้น เบสิกเริ่มต้นเรามา เราทำของเราไม่ชอบธรรม มันจะเป็นของมันขัดแย้งกันไปหมดเลย

แต่ครูบาอาจารย์ของเราจะ ท่านจะบอกว่า หายใจเข้านิกพุท หายใจออก นิกโธ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ทำความสงบของใจให้ได้ นี่เริ่มต้นด้วยชอบธรรมให้มันเป็นสักจะเป็นความจริงตามธรรม สมาธิธรรม แล้วฝึกหัดใช้ปัญญามันจะเกิดวิปัสสนาขึ้นมา อันนั้นจะเป็นความจริงของเรา

นี่พูดถึงการนั่งหรือการเดิน ก้าวแรกของการเดินมันจะล้มลุกคลุกคลาน แต่พยายามฝึกหัดของเราให้เป็นทรัพย์สินสมบัติของเรา เป็นอริยทรัพย์ในหัวใจของเรา จบ

ถาม : เรื่อง “กราบที่หลวงพ่เมตตาอะ”

กราบนมัสการหลวงพ่เมตตาอะ วันนี้ได้ฟังคำตอบที่หลวงพ่ได้เมตตาตอบข้อสงสัยของลูกที่เขียนมาถาม รู้สึกซาบซึ้งมากอะ ลูกเปิดฟังหลายรอบ ฟังแล้วแต่ละรอบมีความรู้สึกว่าได้คำตอบชัดเจนมากขึ้น เคยไปกราบหลวงพ่หลายครั้ง และเคยได้ฟังที่หลวงพ่เมตตาตอบปัญหาธรรมะที่คนอื่นถาม คงจะเป็นธรรมะชั้นสูงเกินกว่าที่ลูกจะเข้าใจ เพราะยังปฏิบัติไปไม่ถึงไหน (เหมือนเด็กเริ่มหัดใหม่) จะถามหลวงพ่ก็ไม่กล้า บอกตามตรงอะ กลัวหลวงพ่มาก ในความรู้สึกว่าหลวงพ่ดุ ถ้าทำผิดพลาดอะไรคงจะโดนดุแรงๆ แบบไม่ไว้หน้า

ลูกไปหลายวัด แต่ไม่ได้ถามพระถึงแนวทางปฏิบัติที่เคยสงสัย เพราะบางครั้งก็ไม่มั่นใจว่าคำตอบที่ตอบมาจะถูกต้องหรือเปล่า แต่กับหลวงพ่อนั้นลูกมั่นใจว่าหลวงพ่รู้จริง ทุก

คำตอบที่หลวงพ่อดอบมาต้องถูกต้องแน่นอน แต่ก็ไม่ได้ถามตัวเอง เปิดฟังที่หลวงพ่อดอบ
ตอบคำถามคนอื่นก็ไม่มีคำถามเหมือนที่ลูกสงสัย หรืออาจจะหาไม่เจอ ตัดสินใจอยู่นานกว่าจะ
กล้าเขียนมาถาม หลังจากที่เขียนมาถามแล้วรอคอยว่าหลวงพ่อดอบเมื่อไหร่ วันนี้ลูกไม่มี
คำถามเพิ่มเติมค่ะ

ตอบ : อันนี้พูดถึงว่าคำถามอันนั้น คำถามอันนั้นเขาถามเรื่องพุทโธ ธัมโม สังฆโม การบริกรรม
ถ้าการบริกรรมแล้ว มันจะบริกรรมอย่างไร

เห็นไหม มันเหมือนกับที่หลวงตาท่านสอนไว้ ครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติไปนะ ผู้ที่
เวลาการประพฤติปฏิบัติที่ยาก ยากอยู่คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้นนี้ แล้วจะยากอีกคราวหนึ่งก็
คราวถึงที่สุด

คราวเริ่มต้นมันเหมือนคนฝึกงานๆ คนฝึกงานยังทำงานไม่เป็น ทำอะไรมันผิดพลาดไป
ทั้งนั้นนะ เวลาฝึกงานๆ พอทำงานเป็นแล้วมันจะก้าวเดินของมันไป

นี่ก็เหมือนกัน เขาบอกว่าเขาท่องพุทโธ ธัมโม สังฆโม ท่องอย่างนี้ได้หรือไม่ แล้วท่องไป
แล้วมันจะไปเข้ากับทางโลกหรือไม่

ฉะนั้น เราถึงตอบไปบอกว่า จำขึ้นปากหลวงตามมา ท่านบอกว่า **ถ้าขาดสติ การทำงาน
ทุกชนิดถ้าไม่มีสติ ถือว่าเป็นการปฏิบัติที่ไม่สมบูรณ์แบบ**

การปฏิบัติใดก็ได้แล้วแต่ ถ้ามีสติ ถ้ามีสติขึ้นมาแล้ว เราจะท่องอย่างที่เขาวาใหม่ เขา
บอกว่าเขาท่องจนบางที่เป็นเสียงเพลงเลย

โอ้โฮ! ท่องจนเป็นเสียงเพลงมันก็ท่องโดยสัญชาตญาณใช้ใหม่ ถ้ามีสติ เราถึง
บอกว่ามันเน้นย้ำที่สติเลย ถ้ามีสติปั้บ การท่องนั้นชัดเจนขึ้น

เวลาใครมาถามปัญหา มีปัญหามาเรื่อยแปดเลย

คำตอบเรา **พุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ** ถ้าคำว่า “ชัดๆ” สติมันสมบูรณ์ไง ถ้าไม่มีสติมัน
จะชัดใหม่

ตอนนี้โดยทั่วไปครูบาอาจารย์บอกว่าตั้งสตินะ สติคือความระลึกรู้ คือให้รู้ตัว คือสติระลึกรู้ๆ แล้วก็ท่องพุทโธ ท่องพุทโธ แล้วมันก็มาเรียงเลย เรียงสติ เรียงคำบริกรรม เรียงเป็นชั้นขึ้นมาเลย

แต่ของเรา เราบอกว่า **พุทโธชัดๆ ชัดๆ เลย**

เพราะถ้าไปบอกสติ มันก็ต้องไปค้นคว้าก่อน สติมันคืออะไร สติมันเป็นตัวอย่างไร สติมันตัวอ่อนๆ หรือตัวนุ่มๆ แล้วมาพุทโธ พุทโธของพระพุทโธเจ้าหรือพุทโธของเรา แล้วถ้าพุทโธพระพุทโธเจ้าก็อยู่ในตำรา ถ้าพุทโธของเรา เราก็ท่องขึ้นมา อู๊ย! มันต้องไปวิเคราะห์วิจัยวิธีอีกครั้งวันเลย

ถ้าบอกว่าพุทโธชัดๆ มึงไม่ต้องทำอะไรเลย พุทโธชัดๆ ถ้ามันพุทโธชัดๆ เห็นไหม แล้วพุทโธชัดๆ โอ้โฮ! มันเป็นยาพารา ใครเจ็บไข้ได้ป่วยให้พาราเลย พุทโธแก้ได้ทุกเรื่องเลย เพราะถ้าเรามีสติสัมปชัญญะ เราจะไม่ทำอะไรผิด

ธรรมะของพระพุทโธเจ้านะ เวลาพระพุทโธเจ้าจะปรินิพพาน “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

พวกเราทำงานผิดพลาดเพราะความประมาท ความเลินเล่อ ความไม่เอาไหน ความไม่ตั้งใจ แต่ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะ มันพ้นจากความประมาท พ้นทุกๆ อย่างเลย ฉะนั้น **พุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ**

แล้วมีคนมาถามเยอะ เวลาเขามีปัญหาอะไร บอกพุทโธชัดๆ แล้วเรารอฟังข่าวเลย “หลวงพ่อดีแล้ว” เดียวมาแล้ว “หลวงพ่อดีขึ้นเยอะเลย”

พุทโธชัดๆ เวลาเราพุทโธชัดๆ ของเรา เราพูดไปเหมือนกับเราขำอยู่คนเดียวนะ แต่มีคนที่ได้รับไปแล้วไปทำ แล้วจะกลับมาหาเรา “หลวงพ่อดีแล้ว หลวงพ่อดีขึ้นแล้ว หลวงพ่อดีแล้ว” นี่จบเลย แต่ถ้ามันบอกไปนะ มันจะพูดไปร้อยแปดเลย

อันนี้ย้อนกลับมาคำถามก็เหมือนกัน คำถามเขาก็ถามมาอย่างนี้ บอกว่าเขาทำอะไรอย่างนี้ เขาทำอย่างนี้ ถูกหรือไม่

เราก็เข้ามาเลยว่า **มันต้องมีสติสัมปชัญญะ**

แล้วเวลาตอบ เขาบอกว่าคำถามนี้มันเป็นคำถามที่คำตอบเฉพาะเขาเอง เขาฟังแล้ว ฟังหลายรอบ รู้สึกว่ามันตอบชัดเจนมากขึ้นๆ แล้วเวลาเขาบอกว่าเขาเคยฟังเทศน์เวลาเราตอบ ปัญหาคนอื่นเยอะเยอะเลย แล้วฟังไม่รู้เรื่อง ธรรมะที่คนอื่นถามคงจะเป็นธรรมชั้นสูง

ไม่ใช่ เวลาส่วนใหญ่แล้วเราตอบ ถ้าธรรมชั้นสูง คนปฏิบัติแล้วถ้ามันมีปัญหาขึ้นมา มัน เป็นขั้นของผู้ใช้ปัญญา ก็ตอบเรื่องปัญญา ถ้าเริ่มต้น อย่างเมื่อวานนี้ เมื่อวานก็ตอบอะไรนะ ผิดเดิน “หัดเดิน” ก็นี้ วันนี้ก็มาเจออีก “ก้าวแรก” แล้วไอ้ขอบคุณมากก็อย่างนี้ เหมือนกันหมด เลย แต่มันเจอคนละประเด็นไป

แล้วเราบอกเลยนะ กิเลสนี้เป็นเจ้าวัฏจักร เวลามันสร้างมุก สร้างมุกขึ้นมาหลอกผู้ ปฏิบัติมันก็เป็นอุปสรรคอย่างนี้ แล้วพอเราพุทโธชัดๆ พอเรารู้เท่าทันมัน เราแก้ประเด็นนี้ได้ นะ ไอ้กิเลสนี้มันก็ไปหลอกแนวใหม่ ไอ้กิเลสตัวเดิมนี่

ทีนี้ไอ้คนฟังเขาบอก “ฟังธรรมะของคนอื่นมันเป็นธรรมะชั้นสูง หนูเลยฟังไม่รู้เรื่อง แต่ พอของหนู หนูเลยเข้าใจ”

ไม่ใช่หรอก มันเป็นมุกที่เขาหลอกเองอย่างนี้ไป พอบอกตรงมุก ตรงที่เขาหลอก มันก็ เออ! เข้าใจ แต่คนอื่นมันเป็นการหลอกมุกอื่นไป แต่กิเลสก็คือกิเลส แล้วเราจะบอกเลย คนที่ ปฏิบัติไปมันมีอุปสรรค พอเราแก้อุปสรรคนี้จบ กิเลสนะ มันก็ไปสร้างเรื่องใหม่ มันจะมีปัญหา ให้เราอยู่อย่างนี้ ให้เราแก้อยู่อย่างนี้

ฉะนั้น ตอนนี่เราใช้พุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ เราไม่ต้องไปยุ่งกับมัน เราทำความเข้าใจของ ใจให้ใจมีกำลังก่อน พอใจมีกำลังก่อน พอมันมาหลอกเรื่องอะไรเรา คนมีกำลังใช่ไหม คนมี กำลัง คนมีสติ มันจะไปแก้ไขอะไรมันก็ชัดเจนใช่ไหม

ไอ้เรามีเนี่ย มีเนี่ย ตีนมาจ้วงเงี้ยๆ แหม! ปัญญาเลิศ ไม่มีหрок คนเราตื่นมาต้องชัดเจนนะ อันนี้เก็บไว้เข้าที่ก็เก็บไว้เข้าที่ซะ อะไรไม่ถูกต้องก็ทำให้ถูกต้องซะ

นี่ก็เหมือนกัน พุทโธษัดๆ พุทโธษัดๆ มันทำให้จิตมันตื่นตัว มีสติ ไม่อยู่กับความประมาท สิ่งใดเกิดขึ้นใคร่ครวญตามความเป็นจริง แก้ไปเรื่อยๆ แก้ของเราไปเรื่อยๆ แก้ของเราไป เดี่ยวมันดีขึ้นๆ

ฉะนั้นบอกว่า สิ่งทีกลีสมันหลอก มันเป็นมุก เดี่ยวหลอกเรื่องนั้น เดี่ยวหลอกเรื่องนี้ แต่ภาษาเรานะ เรารู้ เรื่องเดียวกันนั้นแหละ จะมากี่คนก็ถามกูเรื่องนี้ พุทโธษัดๆ พุทโธษัดๆ

นี่ไม่ได้แก้งฟูตนะ พอพุทโธษัดๆ ไป เราให้การบ้านไปที่ละคนๆ จะกลับมาเลย “หลวงพ่อดีขึ้น หลวงพ่อดีแล้ว” เยอะแยะ

แต่ไอ้คนอื่นฟังคิดว่าเราพูดเล่นนะ คิดว่าเราไม่รับผิดชอบ อะไรก็พุทโธษัดๆ เหมือนกับสูตรสำเร็จ ไม่รับผิดชอบอะไรเลย ใครมาก็โยนให้เขาอย่างนู้น โยนให้เขาอย่างนี้

แต่เรานั่งอยู่ที่นี้ คนที่เอาไปใช้แล้วกลับมารายงานผลเยอะแยะ เยอะแยะ ไอ้คนที่บอกว่าเป็นไอ้หนูเป็นไอ้นี้ พอกลับมา “หลวงพ่อดีขึ้น หลวงพ่อดีแล้ว หลวงพ่อดี” เยอะแยะไปหมด

พุทโธษัดๆ เพราะอะไร

เพราะว่า เราปฏิบัติมา เรามีปัญหามา ถ้าปัญหามันเกิดขึ้นมาแล้ว เวลาแก้ไขมาก็อย่างที่ว่า ถ้าเรายังไม่รู้ เราก็แก้ไขทีละเรื่องๆ แล้วแก้ไขไป ๑๐ เรื่อง ๒๐ เรื่อง มันก็เรื่องเดียวกันนั้นนะ

แต่กว่าจะรู้ได้ กว่าจะรู้ได้มันต้องภาวนาไปจนเข้าใจแจ่มแจ้งแล้ว อ้อ! ถ้าอ้อแล้ว เวลาตอบปัญหามันเหมือนไม่ให้คนใช้รู้ ถ้าคนใช้รู้ คนใช้มันรู้แล้ว มันก็อุปาทาน มันแก้ไม่หาย แต่ถ้าเราบอกมันโดยปัจจุบัน มันแก้ของมันได้ พอแก้ของมันได้ก็จบไป นี่พูดถึงว่าเวลามันรู้หรือไม่รู้ไง ถ้ารู้แล้วมันก็เข้าใจของมัน

ฉะนั้นบอกว่า สิ่งที่เขาบอกแล้ว เขากลับหลงพ้อมาก ไม่กล้าถามอะไรเลย เพราะทำอะไรไปแล้ว เพราะกลัวหลงพ้อจะดูแรงๆ แบบไม่ไว้หน้า

ไอ้ไม่ไว้หน้านี่ไม่หрок ส่วนใหญ่แล้วคนมาถามปัญหา ถามแล้วถามเล่าเรื่องเก่า เราดูไปหลายคนมากเลย เวลาตอบปัญหาแล้ว มันเหมือนกับคนไข้ ให้ยาไปแล้วมันควรใช้ยาหรือเอายา นั้นให้หมดก่อน ถ้ายานั้นมันใช้หมดแล้ว ถ้ามันไม่หายค่อยว่ากัน

ไอ้นี้ไม่อย่างนั้นนะ เดี่ยวเรื่องนั้น เดี่ยวเรื่องนี้ อย่างนี้ดู ดูมาก ดูเหมือนคนที่ว่าไม่จริงไม่จริง ไม่เอาไหน ไม่ตั้งใจ นี่ดู ถ้าเขาตั้งใจ เขาทำตามนั้น เพราะว่าทางวิทยาศาสตร์เวลาเขาให้ยาไปครบคอร์สเขาแล้ว ถ้ากินตามนั้นมันต้องหาย ถ้ามันไม่หาย เขาก็เพิ่มยาให้มากขึ้น

ไอ้นี้ก็เหมือนกัน ปฏิบัตินะ ถ้าจบแล้วมันต้องหาย ถ้าหายแล้วไม่ต้องถามปัญหานี้อีก แต่เดี๋ยวก็ถามปัญหาเดิม เขียนมาซ้ำแล้วซ้ำเล่า แสดงว่ามันเป็นปัญหาเก่า ปัญหาเก่าคือเรื่อจริง พอเรื่อจริง มันจะดูทันทีเลย

ไอ้จะดูนี้มันอยู่ที่เหตุผลว่า ไม่เอาไหน ไม่แก้ไข ไม่รักษาตัวเอง แล้วล้มละเลเทเมออย่างนี้จะเป็นชาวพุทธได้อย่างไร ล้มละเลเทเมออย่างนี้ เราจะบริษัท ๔ ได้อย่างไร คนที่เป็นบริษัท ๔ เขาต้องตื่นตัวสิ อย่างนี้ดู

นี่พูดถึงคำว่า “ดู” นะ มันจะออกแล้วละ

ไม่ดูหрок แหม! เราโดนหลวงตาทูปมาหัวเบะมาตั้งกี่รอบแล้ว หลวงตายังไม่ดูเลย ยังชอบยังรักหลวงตาก็ต่างหาก ถ้าไม่มีหลวงตา ไม่ใช่เป็นเราหрок เพราะหลวงตา เพราะอะไรรู้ไหม เพราะคนอื่นมันตอบไม่ได้

ไอ้นี้ก็เหมือนกัน กลัวว่าหลวงพ้อดูแล้วดูแรงๆ แบบไม่ไว้หน้า

ก่อนจะดูแรงๆ กระซิบก่อน ทำอย่างนี้นะ อย่างนี้นะ ถ้ากระซิบแล้วมันยังไม่เอาก็พูดตั้งขึ้น แล้วถ้าตั้งขึ้นแล้วมันยังไม่เอานะ ที่นี้ดูต่อหน้าเลย

หลวงตาท่านบอกนะ มีพระ มีพวกโยมไปหาท่าน บอกหลวงตา หลวงตาจะสอนพระ
อย่าฉีกหน้าพระต่อที่ธารกำนัลสิ

เพราะหลวงตาเวลาท่านดูพระจะดูกลางศาลาเลย

หลวงตาบอกว่า กลางศาลานี้พอดีเลย สมควรที่สุด เพราะมันดี๊ คุณกันตัวต่อตัวคุณ
กันมาก็ร้อยรอบแล้ว บอกมันมา บอกมันจนไม่เอาไหน ประจานมันต่อหน้าศาลาเลย

โธ่! คนอย่างหลวงตาต้องไปสอนหรือ แต่นี่พวกโยมไซ้ใหม่ เรารู้แต่ปลายเหตุไง รู้แต่
ตอนดูบนศาลา ไม่รู้หรอกว่าเขาสอนกันมาตั้งแต่กี่รอบแล้ว แล้วมันยังดี๊อยู่ไง ที่นี้ก็เชือดเลย
เชือดกลางศาลาเลย

ไฉนนี่ก็เหมือนกัน ไฉนนี่บอกว่าดูๆ นะ บอกว่าไม่ดูหรอก แต่ดู คุณคนที่หน้าด้าน คนที่ไม่เอา
ไหน คนที่ลองของ โดนแน่นอน

แต่ปัญญาชน คนรู้จักแก้ไข เราคุยกันเรื่อยๆ คุยกันก็จบ เราคุยกันได้ ปัญญาชน เรา
เป็นคนที่มีปัญญา เราไม่ใช่คนพาล แต่กิเลสมันพาล กิเลสมันหน้าด้าน นี้จะเอากิเลสต้องเชือด
อันนี้พูดถึงว่าดูไม่ดู

ฉะนั้นบอกว่า ไม่ดูหรอก แต่มันอยู่ที่กาลเทศะ อยู่ที่เหตุและผล ว่าอย่างนั้นเลยนะ จะ
บอกว่าไม่ดูหรือ แล้วไม่ดูก็ให้มันย่าเล่นไซ้ใหม่ ภาษาเรานะ เราไม่ค่อยอยากพูด กิเลสมันหยาบ
นะ มันทั้งเหยียดหยามดูถูกดูแคลน กิเลสนี้ มันเหยียดหยามดูถูกดูแคลนว่ามันเก่ง แล้วมันก็
เหยียบย่ำเขา กิเลสนะ ฉะนั้น ถ้ามีงทำอย่างนั้น เจอกูแน่นอน แต่ถ้าเป็นบัณฑิตมา ใครจะไปทำ
ไม่ทำหรอก

แต่นี้พูดอย่างนี้ไปบ๊ีบ มันก็อยู่ที่กาลเทศะ อยู่ที่ข้อเท็จจริง จะบอกว่าไม่ดู แล้วให้เขามา
เหยียบย่ำไซ้ใหม่ ให้เขามาหยามไซ้ใหม่

โธ่! เราอยู่ที่โพธารามนะ เราจับไม่ได้ อยู่ข้างโน้นนะ คนมานั่งภาวนากันอยู่เต็มศาลา ฟัง
เทศน์อยู่ คนคนหนึ่งมาส่งเสียงแจ๊ตๆๆ แล้วพวกคนที่นั่งอยู่นี้ไม่ใช่คนไซ้ใหม่ เป็นคนเฉพาะมัง

คนเดียวหรือ แล้วมึงเข้ามาวัดดูทำไม ที่นี้เขาที่ปฏิบัติ เขานั่งปฏิบัติกันเต็มศาลา เอ็งมาจากไหน
อย่างนี้เจอแน่นอน เพราะอะไร

เราจับไม่ได้ จับไม่ได้ที่ว่าเราปล่อยให้ปัญญาชน ให้คนปฏิบัติ ให้กิเลสมันมาเหยียบหัว
เล่นอย่างนี้ แล้วผู้นำปล่อยให้กิเลสมาเหยียบหัวนักปฏิบัติ มึงทำอย่างนี้ได้ยังไง เอาจีนีใส่เลย
นะ

ที่นี้เวลาคนเขาอยากจะรอด เขาอยากจะทำอะไรต่อหน้าธารกำนัลให้คนเห็นค่า ก็
ชอบพูดตอนมีคนไง ถ้าตอนมีคนนะ แต่ในมุมมองเราถือว่ามึงย่ำหัวเขา มึงเหยียดหยามเขา
กิเลสมันพองตัวอย่างนั้นนะ เหยียดหยาม เยาะเขี่ย เชือดเลย ไม่เอาไว้

นี่พูดถึงว่าดูใหม่ จะบอกว่าไม่ดู บอกว่าไม่ดูบ๊ีบ มันจะเอาคำพูดวันนี้ ต่อไปใครก็เอา
คำพูดนี้มาอ้างเลย หลวงพ่อห้ามคุณนะ มันจะเย็บปากไว้ แล้วมันก็จะย่ำ ถึงบอกว่าอยู่ที่
กาลเทศะ

นี่พูดถึงว่า ฉะนั้น เขาบอกว่า คำถามเขาถามมาอย่างนั้น วันนี้ไม่มีคำถามนะ เขา
ขอบคุณมา

ขอบคุณมาก็เรื่องของเขา เพียงแต่เนืเวลามันพูด เราจะพูดว่า สิ่งที่เราบอกว่ากิเลสมัน
ไม่ใช่ของเรา อะไรไม่ใช่ของเรา เราจะแสวงหาของเรา แต่เวลาถ้ามันฟังแล้วมันเป็นของเรา เขา
ก็ภูมิใจ เขาบอกว่า เขาฟังแล้วฟังเล่า ฟังหลายรอบมาก หลายรอบเพราะอะไร หลายรอบเพราะ
เป็นปัญหาของเราไง แล้วหลวงพ่อดอบเราด้วย หลวงพ่อดอบเราตรงๆ นะ แหม! ฟังแล้วชื่นใจ
ถ้าหลวงพ่อดอบคนอื่น ฟังแล้ว แหม! ไม่รื่นหูเลย

เขาฟังหลายรอบ ฉะนั้น อันนี้มันเป็นคุณประโยชน์ใจ ภาษาเรา เขาบอกว่าเขาไม่กล้า
เขียน กลัวมาก แต่พ่อดอบแล้ว ได้รับคำตอบแล้ว เขาเลยปลื้มใจ ถ้าปลื้มใจแล้วมันก็เป็นบุญ
เป็นกุศล

เราจะบอกว่า ถ้าเป็นบุญเป็นกุศล มันเป็นประโยชน์ สิ่งใดที่เป็นบุญนะ พวกเรามันมี
แต่บุญและบาปติดหัวใจเราไป เอวัง